

TANULÓI TEVÉKENYSÉG	TANÁRI TEVÉKENYSÉG – SZÜKSÉGES IDŐ MUNKAFORMA – RÖGZÍTÉSRE KERÜLŐ ISMERETEK	MÓDSZERTANI MEGJEGYZÉSEK
<p>Az óra címe: HÍR, HÍRMŰSOROK, HÍRÉRTÉK Az óra célja: A hírfogalom pragmatikus alkalmazása hírelemzésben, a hírműsorok alapvető formai jellegzetességeinek megismerése, a hírték értelmezése konkrét hírelemzésben Szerző: Vágvölgyi András</p>		
<p>BEVEZETÉS</p>	<p>TANÁRI BEVEZETŐ ELŐADÁS (3 PERC) A tömegkommunikáció alapvető funkciói (tájékoztatás-tájékozódás, szórakoztatás, oktatás és ismeretterjesztés, kereskedelem-haszonszerzés és szolgáltatás, érték és normahordozás: szocializáció segítése, konszenzusteremtés és közösségépítés támogatása, motiválás, kulturális csere megvalósítása) között kiemelt helyet foglal el a tájékozódás-tájékoztatás alapfunkciója. Hiszen az egyik legfontosabb emberi törekvés a világban történő eligazodás, illetve saját a életünkről és tevékenységeinkről mások tájékoztatása. Mindezekhez érvényes, helytálló információkra van szükség, aminek jó részét a médiából, a média közvetítésével szerezünk be vagy továbbítjuk. Nagyon fontos tehát ismernünk e médiajelenség és a hozzá kapcsolódó médiaszövegek és műsortípusok (a hírek és műsorok) felépítését, működését.</p>	
<p>MIT TUDUNK MÁR A HÍR FOGALMÁRÓL? Nézzétek meg többször is a tanórához előkészített híradók felvezető-bevezető spotjait, kezdéseit! A bennük alkalmazott képi, hangyi és grafikai megoldásokra építve határozzátok meg, hogy a híradók milyen várakozásokat keltenek saját anyagukkal, információikkal kapcsolatosan! Hogyan jelennek meg azokban a hírfogalom legfontosabb összetevői!</p> <p>1. csoport: m1 Híradó 2013. augusztus 7. (szerda) 19:30 2. csoport: TV2 Tények 2013. augusztus 7. (szerda) 18:30 3. csoport: ATV Híradó 2013. augusztus 7. (szerda) 19:00</p>	<p>CSOPORTMUNKA, MAJD FRONTÁLIS SZERVEZÉSŰ KÖZÖS MEGBESZÉLÉS (ÉS VITA), KIEGÉSZÍTŐ TANÁRI ELŐADÁS ÉS PÁRHUZAMOS VÁZLATÍRÁS (8 PERC) A feldolgozás során a következő, - minden hírműsor bevezető spotjában – visszatérően szereplő képi, hangyi és grafikai motívumokra érdemes kitérni: - figyelemfelhívó és erőteljes zenei szignál (rendkívüliség hangsúlyozása) - figyelemfelhívó és erőteljes színvilág és leegyszerűsített grafikai formák alkalmazása (rendkívüliség és tárgyilagosság párhuzamos hangsúlyozása) - nagy sebességű képváltások és grafikai megoldások (gyorsaságra és aktualításra utalás) - térkép, földgömb grafikai és földrajzi nevek szöveges-grafikai megjelenítése (tömegességre és tömeges érintettségre utalás) - nevek vagy adatsorok grafikai megjelenítése, hírszoba és számítógép-monitorok vagy adat-továbbító eszközök megjelenítése (információtömegre és tárgyilagosságra utalás)</p>	<p>A feladat alkalmas a 45 perces órán a hír fogalmával kapcsolatban megtanultak (a közlés aktualitása, a feldolgozott esemény rendkívülisége, az esemény által érintett nagyszámú címzett és tárgyszerűség a hír megformálásában) másfajta szempontok szerinti felelevenítésére és annak megfigyelésére, hogy a hírműsorok formai megoldásai hogyan képezik le a hír fogalmi összetevőit különféle erőteljes formai hatások nyelvére.</p>

TANULÓI TEVÉKENYSÉG	TANÁRI TEVÉKENYSÉG – SZÜKSÉGES IDŐ MUNKAFORMA – RÖGZÍTÉSRE KERÜLŐ ISMERETEK	MÓDSZERTANI MEGJEGYZÉSEK
<p>A HÍR SZERKEZETE ÉS AZ INFORMÁCIÓK ELRENDEZÉSE A HÍRBN</p> <p>Csoportmunkában dolgozzátok fel a kőröshegyi völgyhídon 2013. augusztus 7-én történt balesettel kapcsolatos két híradást (08:39-es keltezésű MTI-hír az Origo.hu-n és TV2 Tények vonatkozó híryanaga)!</p> <p>Szedjétek össze, hogy milyen alapvető információkat közölnek velünk a hírek, és ezeket hogyan, milyen sorrendben és elosztásban tárják a befogadó elé!</p>	<p>Csoportmunka, majd frontális szervezésű közös megbeszélés (és vita), kiegészítő tanári előadás és párhuzamos vázlatírás (9 perc)</p> <p>A tematikai egység a hír alapfelépítésével kapcsolatosan a 45 perces órán már feldolgozott, megtanult ismeretek (5 W + 1 H szabálya, tények a hírben, tényhír és teljes hír kü-lönsége, történetyszerűség a hír tényeinek feldolgozásában) ismétléséről és a konkrét híryanag elemzésével kapcsolatos alkalmazásáról szól.</p> <p>Az alapinformációk elosztását és hangsúlyainak megteremtését a különféle médiumok kétféle alapvető formában oldják meg:</p> <ul style="list-style-type: none"> - fordított piramis szerkezet: először az alaptények (tényhír vagy hírfej) közlése, majd rövidebb-hosszabb formában az események lefolyásának és okainak ismert-megismerhető részleteit tagláló body/hírtest, mindezt gyakran a tényhír rövid formájának alcímzerű kiemelésével, az ún. lead alkalmazásával - ez az elrendezés főként a nyomtatott/verbális sajtóra jellemző forma (erre példa az MTI-híryanag origós változata) - körkörös forma: alaptények ismertetése (drámai felütés), a hír részletes kifejtése (lefolyás és okok feltérképezése), lehetséges folytatás és következmény előrejelzése, tényhír fontosabb mozzanatainak gyakori megismétlése - ez a forma az elektronikus média híradásainak tipikus megjelenítése (a TV2 anyagára jellemző forma). 	<p>A vázlatba kerül:</p> <p>A hír tényeinek elrendezési lehetőségei konkrét hírekben:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>fordított piramis szerkezet: az alaptények (tényhír) közlése (esetleg ennek tömörített formájaként lead/hírfej alkalmazása), majd a hír részletezése (lefolyás és okok ismertetése) - általában a nyomtatott sajtóra, szöveges hírekre jellemző forma</i> - <i>körkörös szerkesztés: alaptények közlése (felütés), hír részletezése (lefolyás és okok ismertetése), lehetséges hatás és következmények előrejelzése, az alaptények (teljes vagy részleges) ismétlése - általában az elektronikus médiára jellemző forma</i> <p>A hírek történetyszerű, dramatizált feldolgozásának megfigyelését a televíziós híryanag feldolgozásának, megvitatásának folyamatába építsük be, ennek kapcsán elevenítsük fel!</p>
<p>HÍREK ÉS HÍRMŰSOROK, A HÍRSZERKESZTÉS FORMAI MEGOLDÁSAI</p> <p>Nézzétek meg az ATV Híradó 2013. augusztus 7-i adását!</p> <p>1. csoport: Figyeljétek meg a hírek csoportosítását, próbáljatok címetek, elnevezéseket adni az egyes blokkoknak! Figyeljétek meg, hogy az egyes blokkokat milyen sorrendben szerkesztették!</p> <p>2-3. csoport: Figyeljétek meg, hogy a híreket a híradó milyen formai változatokban, a hírolvasók-műsorvezetők, riporterek és riportalányok milyen szereplési variációival tárja a befogadó elé!</p>	<p>Kiegészítő tanári előadás és párhuzamos vázlatírás, majd csoportmunka és annak frontális szervezésű közös megbeszélése (40 perc)</p> <p>Kiegészítő tanári előadás</p> <p>Az elektronikus médiában a hírműsorok a hírek feldolgozására, áttekinthetővé tételére, valamint érdekes és változatos tálalására az idők során többféle megoldást dolgoztak ki.</p> <p>Az azonos témájú híreket hírblokkokba, hírcsokrokba vagy rovatokba rendezik.</p> <p>A hírműsorok elejére a legnagyobb hatással járó, legérdekesebb/leginkább rendkívüli, legtöbb embert érintő híryanagok kerülnek (vezető hírek, hírelőzetes vagy head-line). Ezeket a híradók végén gyakran megismétlik. Néha az egyes hírblokkok előtt ún. belső hírelőzetest, head-line-t alkalmaznak.</p> <p>A hírek feldolgozásának leggyakoribb formai változatai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rövidhír: csak a hírolvasó-műsorvezető van a képen, mellette semleges stúdiókép vagy a hírhez tartozó állókép látható 	<p>A vázlatba kerül:</p> <p>A hírműsorok a híreket tematikus blokkokban (hírcsokor, rovat) szerkesztik (pl. vezető hírek, belpolitika-pártpolitika, parlamenti politika, gazdaság, kultúra-oktatás, érdekességek, sport és időjárás).</p> <p>A legfontosabb híreket hírelőzetesekkel (head-line) emelik ki. Ezeket gyakran ismétlik, néha a hírblokkokban külön is alkalmazzák.</p> <p>A hírek legfontosabb tényeit szöveges formában ismétlik, nyomatékossítják (szövegsáv, hírcsík).</p>

TANULÓI TEVÉKENYSÉG	TANÁRI TEVÉKENYSÉG – SZÜKSÉGES IDŐ MUNKAFORMA – RÖGZÍTÉSRE KERÜLŐ ISMERETEK	MÓDSZERTANI MEGJEGYZÉSEK
	<p>- demohír: a hírolvasó-műsorvezető vagy a hírt összeállító tudósító hangja alatt szemléltető-demonstrációs jellegű vágóképekből szerkesztett összeállítás fut a hírhez kapcsolódóan</p> <p>- tudósítás: az esemény helyszínéről önálló képpel is bejelentkező riporter tolmácsolásában halljuk-látjuk a legfontosabb információkat az események különféle részleteit, vonatkozásait bemutató vágóképekkel vegyesen</p> <p>- nyilatkozat: az esemény helyszínén vagy kapcsolódó egyéb helyszínen az eseményekben érintett (általában hivatalos, illetékes) személy rövidebb-hosszabb szóbeli megnyilatkozása a történetekkel, azok valamely vonatkozásával kapcsolatosan</p> <p>- riport: riporterri összekötésekkel megoldott hírfeldolgozás az eseményekben érintett több személy megszólaltatásával és vágóképekkel vegyesen - általában az események teljesebb folyamatának rekonstruálásával)</p> <p>A legfontosabb információkat a képernyő aljára helyezett szövegsávokban szavakkal is nyomtatékosítják, megismétlik.</p>	<p><i>Hírműsorok szereplői: hírolvasó-műsorvezető, tudósító-riporter, nyilatkozó-riportalan.</i></p> <p><i>Hírformák:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - rövidhír - demohír - tudósítás - nyilatkozat - riport-összeállítás <p>A feldolgozás során törekedni kell arra, hogy az elemzett hírműsorban a tanári kiselőadás minden kiemelt fogalmára keressenek és találjanak vonatkozó példát a tanulók.</p>
<p>UGYANAZ A HÍR, MÁ S A HÍRÉRTÉK Csoportmunkában dolgozzátok fel a körös-hegyi völgyhídon 2013. augusztus 7-én történt balesettel kapcsolatos híradásokat!</p> <p>1. csoport: Két MTI-hír az Origo.hu-n (08:39 és 11:40) Mi a forrása ennek a két információnak? Miért van szükség két különálló híradásra az eseménnyel kapcsolatosan? Az eseményekkel kapcsolatos milyen alapvető információkhoz juthat hozzá a befogadó? Hogyan szerkeszti és adagolja a média a feldolgozott információkat? Kik és miért kapnak szerepet ezekben a híradásokban? Milyen képet alakíthat ki velük kapcsolatosan a befogadó?</p>	<p>FRONTÁLIS SZERVEZÉSŰ ISMÉTLÉS, MAJD CSOPORTMUNKA ÉS ANNAK FRONTÁLIS SZERVEZÉSŰ KÖZÖS MEGBESZÉLÉSE (KIEGÉSZÍTŐ TANÁRI ELŐADÁSSAL, MAGYARÁZATTAL), PÁRHUZAMOSAN VÁZLATÍRÁS (30 PERC)</p> <p>A feldolgozás során a következő mozzanatok kiemelésére célszerű törekedni:</p> <p>- a híradások szükségszerűen szeriálisan, sorozatként jelennek meg a hírfolyamatban (az események menetét és okait fel kell tárni, elhúzódo hatások vannak, az események szereplőinek szerepe tisztázásra szorul) - itt pl. szükségszerűen időbe telik a baleseti helyszínelés és mentés, a baleset okozta károk felmérése, a baleset közvetlen és hosszabb távú hatásainak (forgalomelterelés, -korlátozás és helyreállítás) felmérése</p> <p>- a média feladata elsőként az eseménnyel kapcsolatos legkeményebb alaptények rögzítése - ezt kell követnie az oknyomozó munkának (az eseményben érintett szereplők szerepének feltárása, az események menetének rekonstrukciója, majd az események okainak és azok összefüggéseinek feltárása) - itt pl. híradás a balesetről és közvetlen következményeiről, majd a forgalomkorlátozásról, végül oknyomozás és vita a forgalomkorlátozás indokoltságáról és hatásairól, az események és intézkedések közötti valószínűsíthető összefüggésekről</p> <p>- az oknyomozásban feltárt tényeket és azok összefüggéseit tárgyilagosan, pártatlanul és minél teljesebben kell feltárnia a sajtónak (a megszólaltatott nyilatkozók eseményekhez való kapcsolata és a tények közötti okozati, időbeli kapcsolatok legyenek világosan tisztázottak, az információk legyenek ellenőrzöttek-ellenőrizhetőek) - itt pl. a balesetben érintett különféle</p>	<p>A feladat alkalmas a 45 perces órán a hírértékkel kapcsolatban megtanultak (a hírérték a hír jelentősége, fontossága a hírgyártók, a híreket közvetítők és a hír fogyasztója eltérő nézőpontjai szempontjából) másfajta szempontok szerinti felelevenítésére és annak megfigyelésére, hogy a konkrét hírformákban mindez hogyan, milyen motivációk szerint működik.</p> <p>A vázlatba kerül:</p> <p><i>Az eseményekről a hírtovábbítók több híradásban, sorozatszerűen (seriálisan) tudósítanak.</i></p> <p><i>Ennek okai:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - a tények egy része (okok és összefüggéseik, az események teljes menete, az események hatásai) nehezebben deríthető ki, vagy időben fejtik ki a hatásukat

TANULÓI TEVÉKENYSÉG	TANÁRI TEVÉKENYSÉG – SZÜKSÉGES IDŐ MUNKAFORMA – RÖGZÍTÉSRE KERÜLŐ ISMERETEK	MÓDSZERTANI MEGJEGYZÉSEK
<p>2. csoport: Origo.hu saját összeállítása az eset kapcsán (19:17)</p> <p>Mi indokolja a sajtó részéről ennek az anyagnak az elkészítését? Mik ennek az anyagnak a legfontosabb megállapításai? Az összeállításban megszólaltatott riport-alanyok kiválasztását mi indokolja?</p> <p>3. csoport: az Origo.hu saját összeállítása alatt található kommentek áttanulmányozása</p> <p>Kik és milyen jellegű megszólalásokkal szerepelnek ezekben a hozzászólásokban (jellegzetes, karakteres vélemények csoportosítva a teljesség igénye nélkül)? Mi indokolja, hogy ezeket a hozzászólásokat el kell különíteni a hírtől? Mi lehet a szerepe, haszna az ilyen hozzászólások szerepeltetésének a hírek mellett?</p>	<p>hivatalos szervezetek (rendőrség, mentők, autópálya-felügyelet) és szakmailag érintettek (közlekedési és műszaki szakemberek-kutatók)</p> <p>- az élet hétköznapi menetét felborító, megváltoztató események esetében, amelyek közfeladatokat ellátó vagy közpénzből működtetett szervezetek, személyek működését is érintik a sajtónak demokratikus alapjoga és kötelezettsége az események és összefüggéseik minél teljesebb feltárása (a média őrkutya szerepe)</p> <p>- a hír jelentősége, a hírték az abban való érintettség függvényében eltérő - pl. a sajtó számára izgalmas lehet mindenfajta feszültség, ellentmondás a hivatalos szervezetek és képviselőik nyilatkozataiban (rendőrség és autópálya-felügyelet, autópálya-felügyelet különféle munkatársai), a sajtó kötelezettsége az események várható hatásainak feltérképezése (forgalomkorlátozás indokoltságának szakmailag körüljárt kérdése, annak várható hatása a turistaszezonban és egy nagy forgalmú autópályán - közvetve a javítás- és karbantartás általános menetének, szabályainak feltárása), a hivatalos szervek érdekeltek saját szerepük és feladatellátásuk pozitív megítélésének formálásban (hatékony baleseti ellátás és helyszínelés, a forgalom biztonságának garantálása, a károk szakszerű felmérése és megnyugtató, gyors javítása)</p> <p>- a híradások ellenőrzött-ellenőrizhető tényeitől a hírek értelmezéseit, magyarázatát és minősítését (azaz a kommenteket) szigorúan el kell különíteni - ezekben viszont (a személyeskedés és rágalmozás kivételével) minden feltevést szabadon engedni kell („a hír szent, a vélemény szabad”), a kommentek közvetlenül jelezhetik a közönség hírekkel, a sajtó oknyomozásával kapcsolatos elvárásait</p>	<p>- az események egyes szereplőinek érdeke lehet az összefüggések elfedése vagy saját szerepével kapcsolatos kép befolyásolása.</p> <p><i>A média és a befogadó is először az események bekövetkeztének alaptényeire kíváncsi, majd pedig annak hátterét igyekszik megtudni. A sajtónak feladata az események és hátterük minél teljesebb, sokoldalú feltárása (oknyomozás) - különösen, ha a közösségek életét irányító, kiszolgáló, közfeladatokat ellátó személyek, szervezetek működéséről van szó (a média őrkutya szerepe).</i></p> <p><i>A hírekben érintett személyek és szervezetek, a média és a hírfogyasztók eltérő elvárásokkal viszonyulnak az eseményekhez. A hírték ezért a tömegkommunikációs folyamatban elfoglalt szereptől függően változik.</i></p> <p><i>A hírek hátterével kapcsolatos magyarázatokat, értelmezéseket (kommentárokat) határozottan el kell különíteni a hírek tényeitől.</i></p> <p><i>A hírek tényközléseinek megbízhatónak, a valósággal összhangban állónak kell lenni - a hírek befogadókra gyakorolt hatása, annak értelmezése viszont szabadon alakítható („a hír szent, a vélemény szabad”).</i></p> <p><i>A modern média számára a kommentek a tájékoztató munka hatékonyságának és a közönség érdeklődésének közvetlen visszacsatolását jelentik.</i></p>

HÁZI FELADATOK:

Az Origo.hu kőröshegyi völgyhidas összeállításának megállapításaira és a párhuzamosan közzétett kommentekben tetten érhető várakozásokra építve készíts vázlatos stratégiát a szerkesztőség számára: hogyan és milyen jellegű információk begyűjtésével, felkutatásával lenne érdemes folytatni az eredeti esemény hatásainak nyomon követését, kiket lesz érdemes megkeresni és megszólaltatni egy következő híryanagban!

A napi hírfolyamból keres a kőröshegyi baleset híradásaihoz hasonlatos, szeriálisan gazdagodó hírsorozat! Figyeld meg és értelmezd, hogyan és miért kell többször visszatérni az eseményekre, melyik híryanagnak milyen szerepe van a hírfogyasztók tájékoztatásában!

FELHASZNÁLT IRODALOM:

Hartai László - Muhi Klára: Mozgóképek és médiaismeret 1. Korona kiadó. Budapest, 2002. 151-163. oldal

Film- és Médiafogalmak kiesszótára. Korona Kiadó. Budapest, 2002. • **különösen ajánlott szócikkek:** hír (230-231. oldal), hírérték (231-232. oldal), hírműsor (232-234. oldal), hírügynökség (234-235. oldal), célközönség (202. oldal)

Domokos Lajos: A nyomtatott és az elektronikus újságírás elmélete és gyakorlata. Teleschola. Budapest, 1998. • **különösen ajánlott fejezetek:** hír: 197-229. oldal

Georg Gerbner: A média rejtett üzenete. Osiris Kiadó és MTA-ELTE Kommunikációelméleti Kutatócsoport. Budapest, 2002. • **különösen ajánlott fejezet:** Kulturális mutatók: a harmadik hang (34-60. oldal) és benne a Hatalmi szerepek, befolyásolási típusok és jellegzetes funkciók a tömegkommunikációs eszközök működtetésében című 1. ábra (40. oldal)

Dennis McQuail: A tömegkommunikáció elmélete. Osiris. Budapest, 2003. • **különösen ajánlott fejezet:** a hírműfaj 293-302. oldal

Kocsis Éva: A televízió műsorstruktúrája - A televízió műsorainak elemzése. (internetes tananyag) Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet. évmegjelölés nélkül.

különösen ajánlott fejezet: hírműsorok: 9-13. oldal

http://109.74.55.19/tananyag/tananyagok/kommunikacio,%20media/4_1555_002_100915.pdf

A FILMEK FORRÁSAI:

MTI-hír a kőröshegyi völgyhidas balesetről az Origo.hu-n 2013. augusztus 7. (szerda) 08:39

<http://www.origo.hu/itthon/20130807-lezartak-az-m7-est-a-volgyhidon.html>

m1 Híradó híryanag a kőröshegyi völgyhidas balesetről 2013. augusztus 7. (szerda) 07:58-08:14

http://www.hirado.hu/Videok/2013/08/07/20/MTV_Hirado_2013_augusztus_7_19_30.aspx

TV2 Tények híryanag kőröshegyi völgyhidas balesetről 2013. augusztus 7. (szerda) 12:40-15:00

http://tv2.hu/musoraink/tenyek/132385_tenyek_adas_2013._08._07._szerda.html

TV2 Tények hírosszeállítás az óbudai gázrobbanásról 2013. augusztus 7. (szerda) 00:10-05:40 és 28:12-35:40

http://tv2.hu/musoraink/tenyek/132385_tenyek_adas_2013._08._07._szerda.html

MTI-hír a kőröshegyi völgyhidas balesetről az Origo.hu-n 2013. augusztus 7. (szerda) 11:40-kor

<http://www.origo.hu/itthon/20130807-egy-honapra-lezartak-a-volgyhid-egyik-savjat.html>

Origo-hírosszeállítás a kőröshegyi völgyhidas balesetről az Origo.hu-n 19:17-kor

<http://www.origo.hu/itthon/20130807-hosszadalmas-kijavitani-a-megrongalodott-utszakaszt-a-koroshegyi-volgyhidon.html>

Index.hu video-anyag a kőröshegyi völgyhidas balesetről 2013. augusztus 8.

<http://index.hu/video/2013/08/07/volgyhid/>